

El Reis

Foguerada Sant Antoni

Carnestoltes

Tot Sants

Sant Josep

Els quintos

Rondalla

Bous

Rams

Esclaves

Pasqua

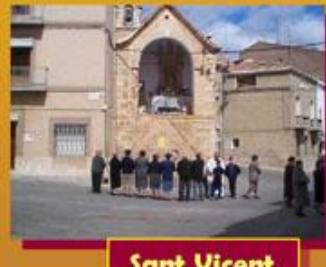
Ball Pla

Romeria Avellà

La batuda

Sant Vicent

La serp

L'esquilada

El bureo

Fer el pa

La publicata

El Costumari catinenc

Sant Antoni

<http://www.catimenu.com/costumari.htm>

EL COSTUMARI CATINENC- ÍNDEX

Gener:

- Cap d'Any (1 gener)
- Reis (6 gener)
- Sant Antoni (17 gener)
- Les tretzenades

Febrer:

- La Candelera (2 feb)
- Sant Blai (3 feb)
- Santa Àgueda (5 feb)
- Dijous Llarder
- Dimecres de cendra
- Carnestoltes
- La quaresma

Març:

- Sant Josep (19 mar)
- La Setmana Santa (Dijous sant, divendres sant, dissabte sant)
- La Pasqua de Resurrecció
- Dilluns de pasqua (Romeria a l'Avellà)
- Sant Vicent
- Romeria a la Verge de Vallivana

Abril:

- Sant Pere Màrtir (29)

Maig:

- Romeria a Sant Pere de Castellfort
- Santa Creu (3 mai)
- L'Ascensió
- La primera comunió
- La Pasqua Granada
- El Corpus
- Sant Isidre (15 mai)

Juny:

- Sant Lluís Gonçaga
- Sant Joan
- El Cor de Jesús

Juliol:

- Festes de la Joventut
- Santa Anna (26 jul)

Agost:

- Festes majors
- Bous de vila
- Bous de plaça
- La subhasta

- Dia de l'Assumpció (15 ago)
- Dia de Sant Roc (16)
- Sant Cristòfol (17 ag)
- El Rosari de l'Aurora

Setembre:

- Dia de la Mare de Déu de l'Avellà (8 se)
- Volta Muntanya de Catí
- Novena a la Mare de Déu de l'Avellà
- Sant Miquel (29 set)

Octubre :

- Mes del Rosari
- Diada autonòmica (9)
- El Pilar (12 oct)
- La Verge del Roser
- Santa Teresa (15 oct)

Novembre :

- Tot Sants (1 nov)
- Dia de les Ànimes (2)
- La Solta del Bosc
- Sant Martí (11 nov)
- Santa Cecília (22 nov)
- Santa Caterina (25 n)
- Sant Acaci (27 nov)

Desembre :

- Santa Bàrbara (4 des)
- Sant Nicolau (6 des)
- La Puríssima (8 des)
- Nadal (25 des)
- L'alguinaldo
- Les tretzenades

Altres :

- L'esquellada
- L'esquilada
- El Bureo
- La volta dels quintos
- Tocs de campanes
- La Serp
- Menjars de germanor
- Baixada de la Verge al poble
- La rondalla de Catí
- Cultiu ametllers
- Cultiu oliveres
- Els peraires
- La visita del bisbe
- El pa beneït
- El treball al camp
- La barrejada del llop
- El Setenari dels Dolors

- Les albaades
- La matança
- La sega i la batuda
- La verema
- El somatent
- El mustaçaf
- La missa de la Rosa
- La lluna
- Difunts i soterraments
- Rosari de difunts
- Els molins fariners
- Els altars i capelles de l'església
- Els masos de Catí
- Com fer el pa
- Com fer el formatge
- La solispassa
- Trescolar
- Les barjoles
- El baptisme
- La primera comunió
- La confirmació
- Els casaments
- Les pilotes de carnestoltes
- Les pilotes de Nadal
- L'oferta
- Els dolçainers
- Els campaners
- Els torroners
- Les capelletes

NOTA:

Aquest costumari de Catí correspon al primer quadrimestre de l'any (mesos de gener, febrer, març i abril).

Estic preparant el costumari del segon i tercer quadrimestres.

També el que correspon a costums generals de l'any (matança, bureo, sega, verema, ...etc) (Veure índex)

El costumari complet de l'any es pot descarregar des de:

<http://www.catimenu.com/costumari.htm>

**Per Joaquim Carbó Miralles,
cronista oficial de la vila de Catí**

EL COSTUMARI CATINENC (1)

Gener-febrer- març- abril

*Per Joaquim Carbó Miralles,
cronista oficial de la vila de Catí*

<http://www.catimenu.com/costumari.htm>

El calendari de festes de Catí ha experimentat nombrosos canvis al llarg de la història. Algunes celebracions han desaparegut, altres han afermat la seua permanència convertint-se en símbol de la personalitat catinenca.

CAP D'ANY: (1 DE GENER)

"Qui treballa per Cap d'any, treballa tot l'any"

Abans el dia 1 de gener era la festa de la Confraria del Nom de Jesús. Avui en dia es celebra la festa de Cap d'Any com en tot arreu. És costum ajuntar-se per colles i sopar junts celebrant l'eixida de l'any vell i l'arribada de l'any nou al Centre Recreatiu.

Més informació en:

<http://www.catimenu.com/nadal01.htm>

El primer dia de l'any a la missa el capellà passa llista a tots els naixements, defuncions, i

casaments que han tingut lloc durant l'any anterior. La gent escolta molt interessada comentant al final el poc número de casaments i la disminució en el número de naixements de l'any. Darrerament també es passa llista als xiquets que han pres la primera comunió i als confirmats (si ha segut un any de confirmacions).

FESTA DELS REIS- (5 GENER)

"Al reis, bèstia el que no ho coneix.."

El dia de la vespra del reis tenen lloc les tradicionals foguerades. Al voltant de les deu de la nit arriben els reis, que entren amb cavalcada pel Prigó de Santa Anna. Entren al poble acompanyats dels seus patges i van a l'església a adorar al Jesuset. Seguidament es dirigeixen cap al centre recreatiu on el senyor alcalde els dóna la benvinguda.

FOGUERADES DELS REIS

Dia 5 de gener- Foguerades dels reis

REIS 2009 (ÀLBUM FOTOS)

<https://photos.google.com/share/AF1QipP3Vte1w465bEsTUNLY28DPd9IG1sqM4WqbnwTFC Lt4MASSHdctmcoSy9LDZqfHxq?key=MVFncn FtWV93TzBhb2t1aHdqOUR6S2RieUsxT1ZB>

El dia 5 de gener, des de ben antic és costum catinenc el col·locar una argelaga a la porta de les cases amb xiquets menuts.

Actualment no es permet encendre-les als carrers enquitranats.

Les argelagues s'encenen després del toc de campanes de les set de la vesprada en presència de tota la família.

Els xiquets del poble recorren i salten totes les foguerades del poble una per una.

Els reis en veure les argelagues enceses venen al poble i dipositen aquesta mateixa nit els seus regals.

Cal tindre previst de deixar al balcó o terrat algun tipus d'aliment (cereal o alfals) per als camells o cavalls dels reis i dels seus patges.

Al ball del centre recreatiu els reis, ajudats pels regidors i pels quintos de l'any, entreguen els regals als xiquets, que corresponen cantant-los alguna cançó o recitant-los alguna poesia.

Entrega dels regals als xiquets

SANT ANTONI ABAT - (17 DE GENER)

La festa de Sant Antoni Abat es celebra en Catí el cap de setmana posterior (o més proper) al 17 de gener. Polsar sobre aquestos enllaços per accedir amb més detall a la festa de Sant Antoni de Catí

<http://www.catimenu.com/antonica.htm>

SANT ANTONI 2009 (ÀLBUM FOTOS)-

https://photos.google.com/share/AF1QipO2Y6pno_gKZwLmatSWw7lu0Qvddj59RU6nvxzqRYBeHQlq1JG1mvHhhCbrGkm2sIA?key=MGRtYVdUb21YNDBmcW8tcEdHTHgtX1dBcEcXTGNB

La devoció de Catí a Sant Antoni Abat o "Sant Antoni del porquet", patró dels animals, consta des de ben antic (1355). Segons consta en Mossèn Joan Puig (pàg. , 117 i 158, Historia

Breve y Documentada de la Real Villa de Catí, I) el 21 de gener de 1396 es va pintar ja per part de Guillem Ferrer, de Morella, l'antic retaule de Sant Antoni i l'any 1459 existia ja en l'església el seu altar. Aquest estava situat en la part de l'Evangeli. Era per tant un dels sants més venerats; ho demostra el fet de tenir un retaule, una capella i un altar propis.

Sant Antoni, la Mare de Déu de l'Avellà i Sant Roc a l'església de Catí

L'any 1664 (segons M. Joan Puig, Historia Breve....., pàg. 39, Volum II), es va prendre la decisió de canviar el retaule de Sant Antoni per un de nou. L'any 1671 es va daurar aquest retaule, així com la peanya i el pendó. Valeró Barceló de Vistabella i Tomàs Mercè de Castelló van daurar el retaule, mentre que Vicent Guinot de Vinaròs va daurar la peanya i el pendó.

Després de la cremada de l'església i dels seus altars l'any 1936, la imatge de Sant Antoni es venera ara a la capella de la Mare de Déu de L'Avellà.

ORGANITZACIÓ DE LA FESTA

La festa està actualment organitzada per una junta de quatre clavaris que canvia anualment.

Tradicionalment es celebrava la festa el dia 17 de gener amb actes que s'iniciaven la vespra. Avui en dia, al deixar este dia de ser festa local en el calendari, es celebra en Catí, si la festa cau en dissabte o diumenge, el mateix cap de setmana i, si la festa cau entre setmana (de dilluns a divendres), el cap de setmana més pròxim al 17 de gener. El mateix passa amb la majoria dels pobles de la comarca. Per a no coincidir tots en el mateix dia alguns pobles avancen la festa al cap de setmana anterior al 17 de gener (Forcall,

Herbers, Olocau, Villores, La Mata, Castellfort, Sorita, Borriol), altres la retarden al cap de setmana següent (Catí, Morella, Vallibona, Cincorres, Portell, Albocàsser, Benassal, Vilafranca, Vilanova d'Alcolea). Altres ho deixen per a més endavant (Ortells, Todolella en febrer) i (Culla el darrer cap de setmana d'abril).

LA ROSSEGADA

El primer dissabte pel matí posterior (o anterior) al dia de Sant Antoni (17 de gener), els majorals del sant encarregats d'organitzar la festa, els seus ajudants, els ramaders i qualsevol voluntari que es vullga afegir a la festa es reuneixen en un bar del poble, cada any en un de diferent, per a esmorzar. L'esmorzar és a base d'ous fregits, cansalada,

sardines salades i allioli, regat amb un bon vi i de postre brull amb mel o sucre. A continuació es traslladen amb cavalleries, i modernament amb remolcs, a un bosc del terme, no sempre el mateix, l'elecció del qual depèn de les coneixences i amistats dels encarregats de la festa o bé de la facilitat d'obtindre les carrasques, oliveres, ròssecs o altres cimals productes de l'anterior esporgada. Darrerament és el Mas de Blai (propietat d'Hermenegildo Pitarch i de Vicent Martí) l'escollit per a la tala de la carrasca. Seleccionen una carrasca jove que no tinga la possibilitat de créixer perquè està prop de les altres i que ha sigut donada pel seu propietari juntament amb les rames, matolls i argelagues necessàries per a facilitar la combustió.

La carrasca i els ròssecs són arrossegats fins al Prigó de l'Avellà (o de Santa Anna) fins mitjana vesprada. Tots els treballs són acompanyats amb un bon vi a un altre licor estimulant. Alguns s'encarreguen de donar una volta pels carrers del poble per replegar els troncs que els veïns han deixat expressament a les portes de les seues cases per participar en la foguera.

Seguidament és l'hora de dinar. Els participants es traslladen a un bar o restaurant del poble on els espera el menjar a base de cigrons, botifarra, llenguanissa i xoriç. Després d'una llarga sobretaula, al voltant de les cinc i mitja de la vesprada, van apareixent els matxos, burros, darrerament cavalls que a poc a poc van formant la rècua que arrosegarà la carrasca. A posta claror entraran els ròssecs a la vila pel Carrer de Santa Anna fins a la Font de Sant Vicent on girarà pel Carrer Llarguer, Carrer Sant Roc, Costereta d'En Ros, Carrer Major fins arribar al seu destí a la Plaça de Dalt.

Fa només dos anys l'arrossegada culminava a la mateixa Plaça de l'Església. Ara es prefereix, amb

bon criteri, montar la foguera en un lloc més ampli com és la Plaça de Dalt.

LA FOGUERA

La foguera de Sant Antoni ha passat de la Plaça de l'Església a la Plaça de Dalt

Amb tots aquests ròssecs i els que els veïns han tret a la porta de sa casa i que els organitzadors de la festa han recol·lectat prèviament, es prepara a la Plaça de Dalt la foguera. Al mig de la plaça, la

mateixa on es fan les corregudes de bous, hi ha argelagues per encendre els ròssecs. Després de desenganxar els animals, uns quants homes amb motoserres van fent llenya dels arbres i l'amuntonen a poc a poc al centre de la plaça on fan com una falla ampla i tova. A la part baixa de la foguera situen les argelagues, rames primes i draps i a la part alta el dimoni ,amb la forca, farcit de petards. La carrasca es col·loca en el mateix forat en que a l'estiu ho fa el cabiró del bou embolat.

Passades unes dos hores, ja és nit fosca. Aproximadament cap a les set i mitja de la vesprada, després de la cercavila de la banda de música i del tradicional volteig de campanes, la gent s'arremolina al voltant de la foguera desitjosa de que s'abote foc a la foguera.

En els últims anys, per motius de seguretat, els bombers participen també en la festa i preparen el seu dispositiu per a que la foguera s'encenga de manera controlada, sense que hi haja cap perill de socarrar-se les properes cases del veïnat.

La foguera comença encenent-se unes argelagues. En flama ja els feixos de llenya baixa, passa el foc a les fulles. La llenya crepita i l'espurnegall s'alça entre un fum espès i coent. La rescald fa retrocedir instintivament al públic més proper que uns moments abans s'ha arremolinat al voltant de la foguera. Una vegada decau la intensitat de la foguera, la gent aprofita per fer un recés.

BENEDICCIÓ DELS ANIMALS

A la nit la foguera ja quasi ha desaparegut. Queden les brases incandescentes que poc a poc es van consumint. Després de la missa anticipada del diumenge, el senyor rector realitza la benedicció dels animals i de les coquetes (20:30 h). És costum dur els animals (cavalleries, gats, gossets, canaris, etc) nets i engalanats a beneir al costat de la foguera a la Plaça de Dalt.

LA PUBLICATA

També es fa la publicata, pròpia d'aquestes celebracions a Vilafranca i a molts pobles de la comarca del Maestrat sobre tot a Albocàsser i a Benicarló. Es tracta d'una relació satírica en vers que es fa en homenatge al sant, servint de crítica a les persones, els costums i els esdeveniments més notables de l'any anterior (ajuntament, parròquia,

metge, colles..) Es llegeix, amb megafonia, a la plaça on es fa la foguera. L'autor dels versos sol mantenir-se en secret per evitar pressions interessades.

Publicata 2006

Acabada la publicata comença la desfilada d'animals a la mateixa plaça replegant la coqueta i el vi que acompanya la degustació d'aquesta típica i deliciosa pasta.

LA COQUETA

Els dies anteriors les dones han pastat les coquetes, pasta de farina amb mida d'oli, sucre i aiguardent, que emboliquen amb unes paperetes que tenen impresa la imatge del sant i la llegenda: Sant Antoni, Catí i l'any.

Després de la publicata té lloc la desfilada o matxà i es reparteixen coquetes i vi a tot el poble. Els pocs matxos que hi han i alguns cavalls donen vàries voltes i desfilen pels carrers pròxims sempre tenint com a punt principal de la desfilada la casa o lloc on es reparteixen les coquetes. Els animals es turnen per a que tots els que ho dessitgen del poble (xiquets i no tan xiquets..) pugen passar muntats a cavall a rebre la coqueta i, si són majors, el gotet de vi. En primer lloc passen les persones amb cavalleries i a continuació els vianants.

La nit de la foguera de Sant Antoni (primer dissabte després del dia 17 de gener) els clavaris dones les coquetes, prèviament beneïdes pel Sr. Rector, a la Plaça de Dalt.

RECEPTA:

Ingredients:

- 3 mesures d'oli
- 1 de moscatell
- 1 d'aiguardent
- 1 de sucre
- Farina

Preparació:

Es fon el sucre en l'aiguardent, el moscatell i l'oli. Després afegim la farina que admeta. A continuació es fan boletes de pasta que s'aplanen, es posen damunt de llandes i es couen al forn. Cal ensucrar les coquetes abans o després de cuites.

A poc a poc la gent va desapareixent. Alguns cavallistes es repton a veure qui aguanta més voltes i més gots de vi al cos. Finalment la foguera es queda sola. Algunes colles aprofiten les brases per fer una torrada de xulletes, canasalada, llenguanisses, botifarres... i un resopar, de vegades, i si el temps ho permet, en la mateixa plaça, sinó en algun bar, casa o magatzem.

LES TRETZENADES

La gent major del poble té les seues maneres de predir el temps. Un dels mètodes més populars és el de les tretzenades. Personalment opino que no té cap base científica però l'inclueixo ja que no es pot negar que es tracta d'un costum catinenc. Encara que hi ha importants variacions respecte de la font de consulta, en general la versió del nostre poble funciona de la següent forma:

- Es prenen tretze dies correlatius a partir del 13 de desembre en ordre ascendent. Es col·loquen de dalt per avall a la columna esquerra d'una taula amb tres columnes com el que teniu més endavant.

- El dia de Nadal (25 de desembre) no compta. Es considera dia de descans.

- A continuació es prenen els tretze dies que van al contrari (en forma descendent), que van del 26 de desembre al dia del Reis (6 de gener) i es col·loquen a la dreta de la taula (de davall a damunt).

- A la columna del centre es posen els mesos de l'any ordenats (de gener a desembre).

- A les columnes de l'esquerra i de la dreta de cada mes es col·loquen les caselles corresponents al temps que ha fet cada dia.

- Una combinació del temps que apareix a les columnes dels costats és el que es pronostica que predominarà durant el mes que tenen al mig.

- La predicció sol ser encertada o ...no.

TRETZENADES- DESEMBRE I GENER		
13 DESEMBRE	GENER	6 GENER
14 DESEMBRE	FEBRER	5 GENER
15 DESEMBRE	MARÇ	4 GENER
16 DESEMBRE	ABRIL	3 GENER
17 DESEMBRE	MAIG	2 GENER
18 DESEMBRE	JUNY	1 GENER
19 DESEMBRE	JULIOL	31 DESEMBRE
20 DESEMBRE	AGOST	30 DESEMBRE
21 DESEMBRE	SETEMBRE	29 DESEMBRE
22 DESEMBRE	OCTUBRE	28 DESEMBRE
23 DESEMBRE	NOVEMBRE	27 DESEMBRE
24 DESEMBRE	DESEMBRE	26 DESEMBRE
25 DESEMBRE (NADAL)-	DESCANS	

(Agraïment a Julio Martí, de Borrós, i a Pepe Barreda, el Xato i a José Daniel Sanjuan i a Daniel Tobella. Article Tossal , número 12)

LA CANDELERA- (2 DE FEBRER)

El dia 2 de febrer l'església de Catí celebra la presentació de Jesús al temple i la purificació de la Mare de Déu. Es manté el costum de donar una candela als assistents a la missa d'aquest dia, per la qual cosa es conegut tradicionalment com el dia de la candelera. La candela es beneïda al principi de la missa i simbolitza la llum de Jesús que il·lumina a tots els pobles.

Hi ha moltes dites relacionades amb la candelera que s'associen al temps:

Si la candelera plora, l'hivern és fora. Si la candelera riu, l'hivern és viu (entorna-te'n al niu). Tant si riu com si plora, tres mesos de mal hora. Tant si plora com si riu, el fred és viu (ja ve l'estiu)

SANT BLAI (3 DE FEBRER)

Pedra clau de l'antiga capella de Sant Blai (Ecce agnus Dei..., símbol de Sant Joan Bautista)

La capella de Sant Blai fou construïda en 1354, contigua a l'Altar Major a la part de l'Evangelí. En la cúpula apareix en la pedra clau la figura del "Corder Pasqual" amb el text "Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi...". Amb el temps va intercanviar la seua capella amb la de Sant Martí, la primera de la part de la Epístola (1643).

Sant Blai, nascut a Sebaste, en el segle III. Fou escollit bisbe per aclamació popular. Fou màrtir. És l'advocat dels mals de gola. La raó és que va salvar miraculosament a un xiquet d'ofegar-se després de tragar-se una espina. En l'actualitat en la missa el capellà beneïx els caramels que els fidels porten i que són remei contra malalties de la gola.

SANTA ÀGUEDA: (5 DE FEBRER)

La festa d'aquesta Santa es celebra el dia 5 de febrer. Era costum dels joves del poble tocar la campana de Santa Àgueda i el Consell sufragava les despeses de calentar-se així com les pastes. L'any 1481, segons Mossèn Joan Puig, l'ajuntament de Catí va pagar per a les anteriors despeses (mitja roba de farina i carbó) un sou. Sembla que l'acte de tocar la campana hauria de durar bastant si no era tota la nit. Es repartia pa beneït als devots. Així consta els anys 1522 i 1638

Eren moltes les ocasions en que es donava **PA BENEÏT** sacramental i caritat per al pobres en moltes festes: Sant Martí, Sant Roc, Sant Josep, Santa Àgueda, Sant Acaci, Sant Sebastià, Festa de les tres Creus, Nadal, Santa Anna, Àngel Custodi, festes dels Masos de la Font de Catí...

En l'actualitat l'Associació de Dones de Catí honra el primer diumenge d'agost a Santa Àgueda com a la seua patrona.

Traca del dia de la patrona de les dones (primer diumenge d'agost)

DIJOUS LLARDER (DIJOUS ABANS CENDRA)

Darrer dijous abans del Dimecres de Cendra, es a dir, abans de les Carnestoltes i de la Quaresma. També es coneix com a Dijous Gras. Refrany: "Pel Dijous Llarder, botifarra menjaré".

Al ser la última festa abans de l'entrada de la Quaresma s'aprofitava per fer tot el que durant 40 dies ja no es podria fer: menjar botifarra, ous i gras.

Abans era costum matar una cabra en cada casa per a proveir-se de carn per a les Carnestoltes

(carn masovera, botifarres...). En l'actualitat la gent prefereix comprar carn més tendra a les carnisseries.

CARNESTOLTES (ABANS DIMECRES CENDRA)

A Catí les festes de Carnestoltes es celebraven des d'antic durant els dies anteriors al **DIMECRES DE CENDRA** que era el que marcava l'inici de la quaresma. Era costum disfressar-se, realitzar excessos gastronòmics abans que la quaresma imposara el dejuni, la meditació i la penitència. Actualment aquest costum de disfressar-se s'ha recuperat en les escoles i en el ball del Centre Recreatiu.

Carnestoltes 2012 (De la duquesa d'Alba)

Segons Mossèn Joan Puig era costum molt antic la de celebrar els dies de Carnaval amb goig i àpats de caràcter extraordinari. Es celebrava matant en cada casa un animal regularment de cabrum, no faltant les botifarres i l'arròs. L'any 1503 el Jurat i Clavari Ausias de Sanjuan va pagar 5 sous a Galcerán Sanjuan per una "cabra que comprí e feu matar en festa de carnestoltes per a donar als pobres". S'aprecia l'interés que tenia el Consell en que no mancara als pobres en dies tant assenyalats l'acostumada diversió.

Actualment aquesta festa, després de molts anys de prohibició en els anys de la postguerra, es va recuperar al poble encara que no amb la

participació d'abans, La gent del poble sol preparar durant estos dies les clàssiques pilotes de carnestoltes i un dissabte hi ha al centre recreatiu un ball de disfresses amb àmplia participació dels més joves.

Darrerament la gent sol anar a les festes de Carnaval de Vinaròs.

Més informació en

<http://www.catimenu.com/carnestoltes2012.htm>

Es conserva el costum de preparar les pilotes.

PILOTES DE CARNESTOLTES

Ingredients:

- Olla de cigrons (caldo) (com el recapte de fesols però amb cigrons)
- Pa ratllat (un pa redó de quilo)
- Cansalada sofregida, llenguanisses i magre
- Alls i Julivert. Ous (clara i rovells). Safrà

Preparació:

Prèviament haurem preparat una olleta de cigrons amb la carn necessària.

Es ratlla el pa. Es fa un sofregit amb 3 llenguanisses, 1/4 kg de cansalada viada i 1/4 kg de magre. Es talla tot a trossets.

En una paella fiquem oli i quan està calent es tira tot el sofregit. Quan està fregit es tiren una cabeça d'alls trinxadets. Quan estan els alls un poc fregits es tiren un grapat de julivert talladet. Es pegue una volteta i es trau del foc (abans que el julivert es creme).

Quan el contingut de la paella està gelat es tire damunt del pa ratllat. Tallem quatre o cinc alls trinxadets crugos que es tiren per damunt . Es tiren els ous necessaris complets (4 o 5). Es guarda la clara d'un ou en un plat. Es regira tot ben regirat. Es mescla amb el caldo gelat de l'olla de cigrons (tant sols el caldo necessari per que la pilota es puga pastar). Llavors una vegada tenim la pasta ben amassada la podem apretar i arrodonir fent les pilotes.

Es monta la clara de l'ou que hem guardat. Les pilotes es passen per damunt de la clara montada de l'ou.

Aquestes pilotes són típiques de Carnestoltes i Nadal i s'utilitzen per a condimentar la sopa i la paella. Convé fer

més pilotes que menys, col·locant les que sobren al congelador.

Recentment a les escoles i al ball s'ha recuperat el costum de disfressar-se per a les Carnestoltes.

Dita: "Carnestoltes, dotze voltes i Nadal de mes a mes, tots los dies foren festes i Quaresma mai vingués.."

DIMECRES DE CENDRA

La Quaresma comença el **DIMECRES DE CENDRA**, nomenat així per la tradició cristiana d'empolvorar amb cendra el cap de les persones mentre el capellà ens diu: "Memento homo, quia pulvis es and in pulverem reverteris" (Recorda home que eres pols i en pols et transformaràs).

SANT JOSEP (19 MARÇ)

Processó de sant Josep

És una festa tradicional de la Comunitat Valenciana, especialment dels pobles que celebren les festes de falles. A nivell nacional, hi ha comunitats autònomes en que és festa i altres en que no.

En Catí l'any 1518 es va votar realitzar la festa de Sant Josep ja que després d'implorar la protecció

del sant contra la pesta aquesta va desaparèixer el mateix dia de la seua celebració. Durant la festa es repartia pa beneït (1620)

L'any 1681, el 24 de maig, es va decidir fer-li al sant un altar i un retaule amb els ingressos obtinguts per la venda d'un tancat de llenya. L'altar es va col·locar on el segle passat estava la capelleta de Sant Lluís Gonçaga i en 1685 consta que es va col·locar el santíssim fent les funcions de capella de la Comunió. El retaule va ser substituït l'any 1930 per un altre fabricat en Barcelona i que va ser cremat l'any 1936.

Ara la festa es redueix a missa pel matí i provessó per la vesprada organitzada per la Confraria de Sant Josep. Abans anaven en romeria a l'ermita de Sant Josep edificada l'any 1670 (ara completament derruïda) repartint-se pa beneït.

Per la vesprada els xiquets solen anar al camp de futbol a menjar-se la bereneta.

Darrerament la gent sol anar a vore les falles de Benicarló.

SEPTENARI SANT JOSEP: Es va instituir l'any 1758. Es celebrava en la Quaresma immediatament abans del Septenari dels Dolors. Va desaparèixer i es va substituir per la celebració de los "**Siete Domingos de San José**" instituïts en 1740 per a celebrar els goigs de Sant Josep.

Ermita de Sant Josep

Assenyala Mossèn Joan Puig que l'advocació del gloriós patriarca de Sant Josep es una devoció molt antiga i popular del poble de Catí. En 1506 ja es deixaven legats per al sant i es celebraven misses en el seu honor en 1507. En 1508 se li prega per a que lliure al poble de la pesta. El 1514 es dona pa beneït i panoli i es fa una processó amb dolçainers. El beneficiat catinenc Mossèn José Adell va alçar una ermita dedicada al sant

patriarca i el 17 de juliol de 1670 davant del notari Gaspar Garcia en mitjà de una heretat seua a prop del Barranc del Domenge. La finca la va deixar als seus hereus amb l'obligació de tenir cura de l'ermita i de fer celebrar algunes misses i si no ho feien així la tenien que deixar al clergat amb la mateixa obligació.

<http://www.catimenu.com/ermites.htm#santjosep>

LA QUARESMA I LA SETMANA SANTA

La Quaresma i la Setmana Santa es mouen en el calendari seguint la celebració de la Pasqua que és sempre el diumenge després de la primera lluna plena de primavera.

Per veure el calendari de la pasqua de qualsevol any <http://www.catimenu.com/pasqua.htm>

La Quaresma és un període que va des del dimecres de cendra a la Setmana Santa en el que es recorda els quaranta dies que Jesús va dejunar al desert. Representava moments d'austeritat i penitència després dels excessos i pecats del temps de Carnestoltes. En el passat les normes d'abstinència i de dejuni establertes per l'Església eren molt estrictes. Tots els divendres de la Quaresma estava prohibit el menjar carn.

Actualment moltes festes que tenen lloc durant la Quaresma (Magdalena, Sant Josep i les falles) trenquen bastant esta rigorositat quaresmal.

La Setmana Santa es la darrera de la Quaresma i la que ens conduirà a la Pasqua.

Esclaves de la Mare de Déu dels Dolors fundades en 1860

El divendres anterior a la Setmana Santa (**FESTA DE LES DOLORES**) tenia lloc abans la celebració del **SEPTENARI DELS DOLORS** (data de 1758).

Suposava este un final de la Quaresma i un emotiu pòrtic de la Setmana de Passió, conclouent el Divendres Sant o de Dolors. Cada dia de la setmana tenia lloc un acte celebrant un dels set dolors de la Mare de Déu amb cants, sermons i pregàries.

Processó del Crist i de la Dolorosa (22-03-2008)

Segons M. Puig la devoció de Catí a la Mare de Déu dels Dolors era molt gran. El 1752 es va obrir el Llibre del Septenari dels Dolors, l'altar es va fer en 1756 i en 1760 es van pintar els Set Dolors en el transagrari de l'ermita de l'Avellà (Blasco) i en 1773 es van alçar set capelletes en la placeta de l'ermita de Santa Anna (van desaparèixer amb la construcció de la carretera), fets que demostren la gran devoció del poble a la Mare de Déu dels Dolors.

Set Dolors en l'ermita de l'Avellà (1760) (Blasco)

Diumenge de Rams ,Font de Sant Vicent, inici de la Setmana Santa (16-03-08)

En Catí el dia prelude d'aquesta setmana, el Diumenge de Rams, hi ha la benedicció de les palmes i dels rams d'olivera i romer amb una provessó més curta del normal (tant sols es dona una volta a l'església). Es recorda l'entrada triomfal de Crist a Jerusalem. Acudeixen els membres de l'ajuntament.

PASQUA 2008

https://photos.google.com/share/AF1QipM2Xti6zudj9_VZFE2fkEE0Humml-ZSRPRKQUH5TdPjGlvagymafipwcy4obkhBqw?key=d1FIV09jOENIMmZMdGdUbmRsYXdsR3R2MVNLVUI3

Des de fa uns anys la provessó es fa des de l'església a la font i al contrari, realitzant-se la benedicció dels rams davant de la Font de Sant Vicent.

El **DIJOURS SANT** era abans una de les festes més importants de tot l'any. Es commemorava el darrer sopar de Jesús amb els seus deixebles abans de ser entregat. Tenia lloc el tradicional "sermó de la bofetà" i tota la gent, que en estos dies s'havia confesat, participava religiosament en la comunió de la missa. Per la nit tenia lloc una vistosa provessó. Actualment es monta el monument (moliment), ornament dedicat al Santíssim que és vetllat durant totes les nits i dies fins el Dissabte Sant. El capellà renta els peus als coterets i a alguns devots recordant el que va fer Jesús amb els seus deixebles. El Dijours Sant no és festiu (o tant sols per la vesprada). La participació dels fidels és més reduïda i no té lloc la provessó per la nit. La Confraria del Cor de Jesús organitza la construcció del monument a una de les capelles laterals de l'església.

El **DIVENDRES SANT** commemora la mort de Crist. Per la vesprada hi ha un acte religiós (no missa) i per la nit té lloc la tradicional processó del Sepulcre i la Dolorosa que són portats pels quintos de l'any i la corona de les esclaves. Els xiquets acompanyen la processó portant farolets de colors vistosos cilíndrics amb forma d'acordeó i amb un ciri encès en el seu interior

Processó del Crist i de la Dolorosa (22-03-2008)

Cal destacar que abans durant estos dies, en senyal de dol, no es tocaven les campanes per a cridar els fidels, sinó que els escolanets feien sonar les barjoles pels carrers del poble.

Barjoles: Matraques. Es tracta d'uns rodets i batall de fusta que s'utilitzava fins no fa molt de temps, del dijous sant al diumenge de Pasqua, per substituir el toc de les campanes. Actualment es toquen les campanes també en estos dies.

També abans durant el matí del divendres sant es feia un Via Crucis per les Capelletes. Enderrocades estes es feia en el Calvari, construït en 1930 en l'antic cementiri. Més modernament el Via Crucis té lloc a la mateixa església.

Durant el **DISSABTE SANT** tenien lloc les tradicionals **ALBADES** en que els xics rondaven a les xiques casaderes del poble cantant cobles del tipus de la jota principalment.

La nit del Dissabte Sant al Diumenge de Pasqua té lloc la missa més important de tot l'any, la que anuncia la resurrecció de Jesús. Es beneeixen l'aigua, les candeles, el ciri pasqual i es toquen les campanes al vol en senyal d'alegria.

LA VOLTA DELS QUINTOS (DIVENDRES, DISSABTE SANT)

Com marca la tradició a partir de la celebració del divendres sant se celebra en Catí la **Volta dels Quintos** pels masos del terme. En este acte festiu els joves que compleixen 18 anys (xics i xiques) recorren a peu la majoria de les masies del terme municipal entre este dia i el dissabte sant sent obsequiats pels masovers amb productes autòctons (vi, ous, etc...). A canvi els quintos canten alguna jota especialment preparada per a l'ocasió.

*Volta Masos Quintos (22-03-2009)
Vall de Cirers*

Així el divendres recorren els masos que encara queden habitats de la Vall de Cirers. Dinen a un dels masos i per la nit acudeixen al poble per portar el Sepulcre en la processó del divendres sant de la nit.

Quintos 2008/2009 (Diumenge Pasqua)

El dissabte recorren els masos de l'altra part del terme, la Font de Catí. Al dia següent en les processons del diumenge de Pasqua els quintos porten la Mare de Déu de l'Avellà en la processó de les joves.

També els quintos duïen el dilluns de Pasqua la Mare de Déu de l'Avellà en la processó que surt de l'església del poble i va a esperar a la de la Romeria que torna de l'Avellà (l'encontre de la processó del poble i de la romeria es produeix al Pla Sant Roc dirigint-se després les dos processons juntes cap a l'església).

La història d'aquesta tradició es remonta varies dècades enrere quan els "mozos" del poble eren cridats a realitzar el Servei Militar. Llavors abans d'anar-se'n realitzaven esta volta pels masos del terme amb la finalitat de recaptar alguns diners per a poder afrontar els mesos que estarien fora de sa casa. Les xiques del poble realitzaven a la mateixa edat un servei social substitutori.

En l'actualitat encara que ja no existeix el servei militar obligatori, els quintos als que s'han afegit també les quintes, segueixen amb este costum o tradició per a que no es perga i per mera diversió. Però la realitat és que cada vegada hi ha menys quintos per descens de natalitat de forma que es veuen obligats a ajuntar-se els de dos o tres anys. D'altra banda la majoria dels 75 masos del terme estan deshabitats quan no completament enderrocats i consegüentment la ruta es fa més curta cada any que passa.

També durant l'any els quintos organitzen capees de bous i algun any fins i tot bou embolat i ajuden a vestir als Reis i fan de patges la nit del 5 de gener quan estos arriben al poble a repartir els regals.

*Capea a les Covetes
(Quintos 2008, 10 de setembre)*

LA SOLISPASSA (SALPASSA) (DIMECRES SANT)

Es tracta d'un dels costums més tradicionals que es celebrava al poble. Consistia en dur a terme en tot el territori municipal una cerimònia ludicolitúrgica coneguda amb els nom de **solispassa** (en altres pobles salpassa o salispassa).

Esta cerimònia es celebrava als voltants de la Pasqua. Consistia en recórrer el capellà i algun escolanet (coteret) tots els masos del terme, primerament amb una cavalleria, i posteriorment amb un vehicle (bicicleta, moto). En cada mas el capellà arruixava a la porta de la casa amb aigua beneïda mesclada amb sal i segó, resava les seues oracions, donava a besar el crucifix i beneïa les persones, camp i bestiar.

Aquest arruixat representava la marca que els israelites en temps de Moisès van fer amb la sang del corder pasqual per lliurar-se de l'àngel exterminador en la darrera plaga d'Egipte, la que va matar a tots els primogènits de totes les famílies egípcies, i que els va alliberar dels seus opressors. També era el símbol de la propera Pasqua.

Realitzada la benedicció, el capellà i els coterets entraven a la casa on eren rebuts cordialment essent convidats a prendre unes pastes o a dinar si era migdia. Per paga d'este servici, els masovers regalaven ous i aprofitaven l'ocasió per a complir parròquia.

Manrubio

Al poble, era el dimecres sant quan el capellà recorria totes les cases del poble acompanyat dels coteros. El capellà llançava sobre la porta de la casa segó, sal i aigua beneïda. Els inquilins besaven el crucifix i tiraven unes monedes en la caldereta que portava l'aigua beneïda. Els xiquets del poble portaven una massola i picaven una herba verda coneguda com a **manrubio** (malrubí), una herba que en molts pobles, després de la solispassa es col·loca en les cases perquè es diu que protegeix dels llamps.

Al mateix temps els xiquets s'entretenien cantant cançonetes com: "Pica massola que jo te festejo com un tabalejo" (que està seca com un abadejo) o dient "Porta oberta, bona coberta, porta tancà, bona massolà". També lluitaven els xiquets entre ells per veure qui aconseguia trencar les massoles dels altres, sobre tot les dels més menuts.

Cançonetes de la solispassa de la comarca:

Culla: "Porta oberta bona coberta, porta tancada bona maçada". "Toc,toc al retor bon calbot, tic, tic al vicari bon pessic" "Ous a la pica garrotades a Federica". "Ous, ous i dinerets que el vicari en té poquets" "Ous, ous a la finestra, bastonades a la mestra, ous, ous al ponedor, bastonades al retor"

Albocàsser: "Ous, ous i diners que el retó no dirà res" "Ous ací, ous allà, bastonades al sacristà" "Ous a la pallissa, bastonades a la Lluïsa"

Aquest costum està inspirat en l'article de Paco Segarra "Costums catinencs" publicat en la Revista Tossal (N. 1, pàg 7)

LA PASQUA DE RESURRECCIÓ (FLORIDA)

La Pasqua de Resurrecció marca el calendari de las demás festes mòbils de l'any. És la festa més important del culte cristià.

En Catí el Diumenge de la Pasqua es celebra la Provesó de l'encontre. Tenen lloc dos provesos simultànies. La primera amb la Maredeu de L'Avellà portada pels quintos. Surt amb la creu i les fadrines de l'església. Va pel Carrer Llarguer fins a la plaça de Baix. La segona provesó amb el Santíssim sota palis, la creu, el capellà, la banda de música i la resta de la gent surt amb sentit contrari per la Plaça de Dalt fins a la Plaça de Baix. Allí es produeix l'encontre de les dos provesos i té lloc la benedicció solemne del

Santíssim. Després les dos provesos reprenen el camí cap a l'església on té lloc una solemne missa.

VORE WEB SOBRE LA PASQUA I FÓRMULA DE CÀLCUL

<http://www.catimenu.com/pasqua.htm>

PROCESSÓ DEL "ENCUENTRO"

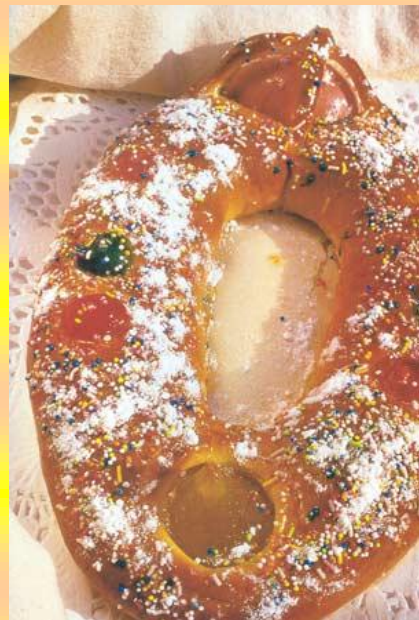

DIUMENGE DE PASQUA

https://photos.google.com/share/AF1QipNN1vv-r2Bptsclyp4ugGyFzAAIhqJ5xgikin_n8xqKmEjxM6IUdkp-NJ6tui9fqw?key=N0RzVHowUVNJV1VMVkvCX0t5M0ttKoxNOIFeWIn

LA « MONA » O ROSCA DE PASQUA

És tradicional la confecció de la típica "**MONA DE PASQUA**" o **ROSCA** que els padrins regalen als seus fillols (també ho fan altres familiars) i que els xiquets solen menjar-se el dia de pasqua al camp de futbol.

Ampliar el tema de la rosca a <http://www.catimenu.com/gastronomiacati.htm#rosca>

Proveçó: Localisme per processó

LA RONDALLA DE CATÍ (DISSABTE SANT, PASQUA)

20 d'abril de 2003 (Diumenge de Pasqua)

El nom de rondalla bé de "ronda", gent que s'encarregava amb armes i municions de guardar el poble. D'ací va vindre el costum de donar-li el nom de ronda o rondalla a la colla de fadrins que voltaven pel poble cantant i tocant amb guitarres, guitarrons, panderetes i algun instrument de vent.

Després d'uns anys de recuperació de l'antiga rondalla aquesta tradició i costum s'ha tornat a perdre fa poc. Llàstima. Tant de bo es torne a recuperar.

Era tradició que la nit del dissabte sant i del diumenge de Pasqua efectuar la rondalla una volta pel poble, des de casa l'alcalde, a casa del capellà, ajuntament, i principals carrers del poble.

Ampliar en <http://www.catimenu.com/rondallacati.htm>

DILLUNS DE PASQUA

El dilluns de Pasqua té lloc la Romeria a la Maredeu de L'Avellà. Abans però, la processó tenia lloc el dimarts de Pasqua Florida. La primera romeria data del 7 d'abril de 1545 (dimarts) quan els catinencs van pujar al santuari per demanar la pluja del cel.

Pintura de Pasqual Mespletera de la primera processó a la Mare de Déu de l'Avellà (Dimarts 7 d'abril de 1545)

La proveçó surt de Catí a les nou. A les dotze hi ha una missa a l'ermita del Santuari. Acabada la missa, i tal com passa el 8 de setembre, degut a que no es pot fer foc al monte ni torrar, molts baixen a dinar al poble. Per la vesprada l'ajuntament que dina a l'ermita convida a pastes i beguda als presents.

Al voltant de les sis, després del rosari, la Romeria remprèn el retorn cap el poble on arriba cap a les vuit de la vesprada. Allí, al Pla Sant Roc, els espera una proveçó que ha sortit de l'església amb la Maredeu de L'Avellà del poble, portada pels quintos de l'any. Es produeix l'encontre de les dos creus i la proveçó i la

Romeria remprenen el camí cap a l'església. Allí es canta el "Regina Caeli" i es tanca la Romeria.

DILLUNS DE PASQUA

https://photos.google.com/share/AF1QipMyQTI0qI6cTggFuBgmPismYKnxiPDjcfEgW_Eg6FkEYphBujwqOfVhO-hMln4alg?key=WkR1OTTh1bmU4MS1wb2EwSmxoUmZPNHY1S21IaDJB

Els darrers anys (des de 2008) s'ha organitzat per part de l'ajuntament un dinar de germanor al poliesportiu del poble (amb una participació de més de 700 comensals)

PROCESSÓ A LA MARE DE DÉU DE VALLIVANA

Santuari de Vallivana

Sempre i des de ben antic ha sigut gran la devoció de Catí a la Verge de Vallivana, patrona de Morella.

Es celebrava el segon diumenge de Pasqua una romeria participant tot el poble.

Segons Mossèn Joan Puig, la primera processó de la Verge de Vallivana, patrona de Morella, és la que apareix en el Llibre de Juradesch de l'any 1453. És de suposar que aquest costum deuria de ser antic des del mateix temps de concessió de la Carta Poble (1239) quan Catí era una de les viles que depenia de Morella.

Trobem documentades despeses per a dir a processó dels catinencs en 1457, 1466, 1491, 1493, 1495, 1504, 1517, 1543, 1602 i 1638. Alguns anys s'anava dos vegades.

L'any 1472 (segons M. Puig) queda consignada una processó a la Verge de Vallivana. Els romers li oferien un ciri a la Verge. També consta l'any

1501, any de gran sequera, en se van gastar 45 sous de farina, 24 en vi, 24 en congre i altres en salsa, sal, oli i torrons.

A partir de l'any 1545 amb la curació miraculosa de la vella cega i llebrosa va desaparèixer la devoció de la gent a la Verge de Vallivana essent substituïda per la devoció a la Mare de Déu de l'Avellà, patrona del poble.

Mare de Déu de Vallivana

L'any 1628 es va determinar anar el segon dissabte del mes de maig per no coincidir amb Morella que anava el primer.

L'any 1702 al comentar les festes del Sexenni de Morella s'assenyala que els dansaires de Catí es van distingir per la seua destresa, agilitat i habilitat en els seus jocs.

No obstant la devoció a la patrona de Morella no desapareix del tot fins ben entrat el segle XX en que els masovers de la Font de Catí anaven anualment en romeria encara per associar-se amb els morellans que anaven el tercer dia de la Pasqua Granada.

Històricament Catí va tindre un plet amb Morella per la possessió de l'ermita que sostenia que estava en terme de Catí.

SANT VICENT FERRER

Portal i Capella de Sant Vicent (1773)

Catí pot enorgullir-se de ser un dels pobles en els que va predicar Sant Vicent Ferrer en 1410. Des de llavors la presència i devoció de Sant Vicent Ferrer impregna tot el poble

Ermita de Sant Vicent (1610)

Amplia el tema sobre Sant Vicent
<http://www.catimenu.com/santvicent.htm>

Abans la festa de Sant Vicent es celebrava amb balls i pujant a l'ermita.

Ara el segon dilluns després de Pasqua celebra el poble de Catí la festivitat de Sant Vicent. A les dotze de migdia, si el temps ho permet, té lloc davant de la capella de Sant Vicent que està situada damunt de la Font de Catí una missa en honor del sant que va predicar al poble l'any 1410.

Algunes persones el dia anterior (diumenge) pugen per lliure a l'ermita situada en l'antic camí de Sant Mateu.

El dia de Sant Vicent marca el final de les vacances de Pasqua dels xiquets de l'escola. En l'actualitat és dia laborable.

Més sobre les ermites

<http://www.cati.es/ermites.htm>

SANT PERE MÀRTIR (29 D'ABRIL)

El dia 29 d'abril es celebrava la festa de **SANT PERE MÀRTIR** beneint els rams que distribuïen pels camps per a protecció de les collites.

Sant Pere Màrtir és el sant que acompanya a Sant Llorenç en el Retaule de Jacomart (1460) anomenat també de Sant Llorenç i de Sant Pere Màrtir o dels Spígol.

(Veure **RETAULE DE JACOMART**)

<http://www.catimenu.com/retaule.htm>

Retaule de Jacomart, de Sant Llorenç i de Sant Pere Màrtir o dels Spígol

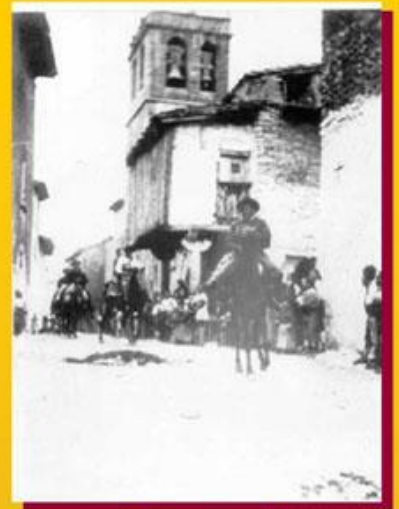
1ª Comunió

Cor de Jesús

Sta. Àgueda

Sant Joan

Santa Anna

Romeria Sant Pere

Volta a Catí

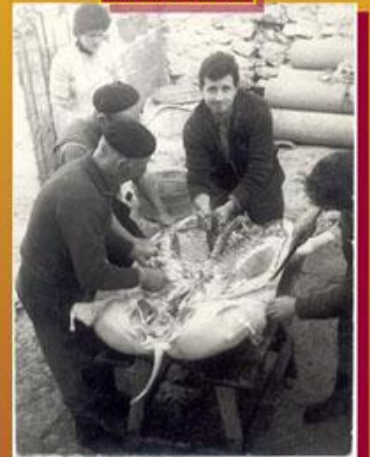
8 setembre

Sant Roc

**Per Joaquim Carbó Miralles,
cronista oficial de Catí**

La matança

Diada

Sant Cristòfol

Hijas Maria

Sant Martí

Nadal

Baixada Verge